

ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΔΙΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΖΑΡΟ-ΑΓΑ

ΤΟΥ Κ. Κ. ΦΑΛΤΑΓΙΤΣ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΞΕΝΟΙ ΜΑΘΟΥΣΑΛΛΙ

Ο Ήπειρώτης Μαράφας που πέθανε στα 1924 σε ηλικία 130 ετών! Πού απέδιδε τη μακροεπίτητά του. Πώς έγνωρισε και μίλησε με τον Άλη Πασιό. Η έντυπώσις του από το Σατράχη της Ήπειρού. Οι κιανόβειοι της Άγιας Γραφής. Σε ποιά ηλικία γεννήσαν οι Πατριάρχαι. Διάσημος μακροβίος των νεωτέρων χρόνων, κ.τ.λ. κ.τ.λ.



Ο πατριάρχης Κοδόδος Μαθουσαλάς Ζάρο αγάς, ο οποίος θα βρισκείται τώρα στην Άντιοχή, δεν είναι μοναδικό φαινόμενο μακρο-

βίου ανθρώπου.

Είτε πιστεύουμε στην ηλικία των 137 χρόνων που γράφουν τα ποιοτικά του, είτε το αφήσουμε δύο-τρεις δεκάδες χρόνων, το γεγονός είναι ότι ο Ζάρο αγάς έχει τα χρονιά του, αλλά και ότι και πολλοί άλλοι άνθρωποι πριν απ' αυτόν είχαν το εύρημα να ζήσουν αιώνοβιοι.

Όταν πρό μινός, ο Ζάρο αγάς πέρασε από τας Άθηναις, τον είδαν πολλοί δημοσιογράφοι, τον είδε και ο κ. Βενιζέλος, και έγινε πολύς θόρυβος γι' αυτόν. Για τον δικό μας όμως Μαθουσαλά, τον Μαράμπα Μαράφα, ο οποίος έζησε μέχρι πρό τέτατο χρόνο σ' ένα χωριό από, πάνω από τα Γιάννενα, κανένας άσχημος δεν είχε γίνει ποτέ, και πολύ λίγο τον είχαν γνωρίσει. Αξίζει λοιπόν να αφηροποιήσιν μερικά λόγια γι' αυτόν.

Ο Μαράμπα Μαράφας έζησε ως τα 1924, 1923, που τον είχα επισκεφθεί αναρωτώντας στους Αιγιάδες, από χωριό από τους, ο Μαράμπα Μαράφας είχε κείσει, όπως έλεγαν οι σικαταριότα του, τα εκατόν τριάντα χρόνια! Παρ' όλη όμως την ηλικία του, ο γέρο Ήπειρώτης Μαθουσαλάς, άσχημα καλά, είχε τα περισσότερα δόντια του, δεν ήταν καθόλου φαλακρός, έκανε διάφορες δουλειές στο σπίτι του, και έβγαζε καίτι ά χωριονόμος που έδειχναν πόσο γέρο είχε το λαούγι του και τα περιάνια του. Μόνον ο ήλιος τον περίεζε στα μάτια καθώς χιτσιπούσε στις άσπρες πέτρες του χωριού του, και το μόνο του παλιόστο ήταν που δεν είχε βουδία κανένας χριστιανός να τον γαρίση ένα ζευγάρι μαύρα γουλιό...

Με τον Μαράμπα Μαράφα κάθησα κονταίνοντας πάνω από δύο ώρες. Εκτός από τα Γιάννενα και μερικά Ζαχοροχώρια δεν είχαν επισκεφθεί στη ζωή του κανένο άλλο μέρος του κόσμου και απέδιδε την μακροβιότητά του στο ότι δεν έταξίδευσε ά ποσ ό άλλοι Ήπειρώται!

—Τό ταξείδι καταλεί τή κόκκαλα και σαπίζει τό κορμί, μου έλεγε.

—Νά μήν ταξιδεύουμε λοιπόν; τον ερώτησα άγώ.

—Τό καλύτερο που έχει κανείς νά κάνει είναι νά κάθεται στη φωλιότα του.

—Τόν θυμάσαι τόν Άλη Πασιό, παλιού;

—Άν τόν θυμάσαι λέει! Ήταν στ' άληθεια Μπαρετζή; και άρεντάβητος...

Τους χριστιανούς τους ύποστηριζε και τους άγαπούσε...

—Τόν είδες κανιά φορά;

—Μιά βολά τόν είδα γι' έγώ... Μάς είχε βάλει χαράτσι στο χωριό μας νά τού παγάνουμε ένα ταγάρι χιόνι κάθε πρωτό τό κολοαίρι στο σαράι του. Άλλο δόσμο δεν παγάνοσσε τό χωριό μας. Κάθε πρωτό λοιπόν τότε ο Ένας, τότε ο Άλλος, τραβούσαμε στις κορφές τού Μετακωλιού, όπου βρισκείται μέσα στις λόζες τού χιόνι όλο τό κολοαίρι, γεμίζαμε τού ταγάρι και τό καταβούσαμε στα Γιάννενα. Ο βεζύρης έπαυσε ο ίδιος πολλές φορές τού ταγάρι τού χιόνι, έφρχε στο νερό και έβανε, ή τού έβαζε στο σαρμπίτι. Κανένας από αυτούς που τού πήγαιναν δεν έφρχε χωρίς νά πάρη τού μαζαίτι του άπ' τού βεζύρη... Έτσι, μά μέρα, με τή σειρά μου τού πήγα και έγώ τού ταγάρι με τού χιόνι στο σαράι του.

—Έχετε στο χωριό σας εκκλησιά, οέ μινύο, με ρώτησε μόλις με είδε.

—Έχουμε μιά μικρή και χαλασμένη, βεζύρη μου, τού άπάντησα.

—Χά, χά, χά, οέ μινύο... φώναξε γελώντας ο Άλης. Σεις οι Άνγκαιώτες είστε βολικοί άνθρωποι. Γι' αυτό νά κάνετε μιά έπιτομή γιά νά χρίσετε μιά μεγάλη εκκλησιά, και οας στέλνω έγώ τιά λεπτά.

—Και κράτησε την ύπόσχεσί του; ρώτησα στο σημείο αυτό τόν γέρο Μαράφα.

—Τήν παρακράτησε! μου άπάντησε εκείνος. Μάς έστειλε τήν άλλη μέρα τού ταγάρι γεμάτο φρονιά και έτσι φτιάσαμε τήν εκκλησιά μας όπως τή βλέπεις σήμερα. Θεός νά τον σχωρήσει τού βεζύρη!...

Ο γέρο Μαράφας μιά έποχή νομάχα έθεωρούσε καλή, τήν έποχή τού Άλη Πασιό.

Έκειν' άπ' τήν καταστροφή και τού θάνατο τού Άλη, ή Ήπειρος έπληξε, κατά τή γνώμη του, από τού κακό στο χειρότερο. Ώς

και τιά φάρια της λίμνης τών Ίουαννίνων που ήταν πριν άφθονα και τιά άγούραζε πάμψηγα χάρησαν απ' αυτά.

Ο γέρο Μαράφας πέθανε ύστερα από ένα χρόνο από τήν έποχή που τόν είδα με τού παρόσμο στο στόμα γιά τήν έποχή μας, που κανένα καλό δεν έχει. Ο Έλληνας όμως αυτός Μαθουσαλάς με τιά εκατόν τριάντα χρόνια του έμεινε άγνωστος και άγνωσμένος και στον θάνατό του, όπως και στην ζωή του.

Οι Αιγιάδες, ή πατριότα του, είναι ένα χωριό όρεινό και γεμάτο έρτα. Άπό μιά πρόσεται πευκινόων κούρος όι κάτοικοι τής άητοφώλης ατής, άπο... γηρατειά!... Άνθρώποι όδοντα και ένενήντα χρόνια δεν είναι σπάνιο φαινόμενο στους Αιγιάδες. Βλέπεις δε τούς αιώνοβιους αυτούς γέροντες νά αναρωτώνται στους βράχους σάν καίτοινα. Καμιά φορά δεν μπορείς νά ξεχωρίσεις τόν παλιό, από τόν γιού του και τόν Έγγονό του... Φαίνεται όλοι σάν αδέρφια!...

Μαθουσαλά Έλληνας που έφτασαν τα 119 και 120 χρόνια, φαίνεται πως ύστηχαν και άλλοι, αλλά κανένας δεν τούς καταγράφη. Έτσι ζούσε στα όρεινά χωριά μας άνθρωποι που τήν ηλικία τών εκατό χρόνων τήν θεωρούσαν ως ανηθισμένη και ζάνουν αλέτρι ή παρμένοι στον λόγχο γιά ζούλα.

Και όμως οι Έλληνες δεν έχουν κήμη μακροβίου!

Σχετικώς με τούς αιώνοβιους, ένας σοφός Γάλλος, ο δόκτορ Saifras, είχε βγάλει τού 1878 ένα βιβλίο με τόν τίτλο «Τά μέσα τής μακροβιότητος».

Ο δόκτορ Saifras στο σύγγραμά του αυτό ύποστηρίζει ότι οι άνθρωποι λόγω τής κακής διαίτης που ακολουθούν πανταίς φθάνουν τα εκατό χρόνια, ενώ θα μπορούσαν νά φθάσουν, άν ακολουθούσαν φρεσιότερη ζωή, και τα διακόσια αιώνη χρόνια!... Αυτό, κατά τή γνώμη τού Γάλλου σοφού, θα έφτασε νά είναι τού έσχατο όριο τής ανθρώπινης ηλικίας... Αποδείξεις δε αυτού είναι, ότι σε παλαιότερες εποχές οι άνθρωποι ζούσαν πολύ περισσότερα άπ' τούς σημερινούς.

Έτσι ή Παλαιά Γραφή άναφέρει άφθονα παραδείγματα ανθρώπων που έζησαν έξακόσια και διακόσια και έννακόσια αιώνη χρόνια!

Άν άνοιξε τήν Γένεσι στο δον κεφάλιαν θα ίδητε ότι ο πρωτόπλαστος Άδάμ έζησε έτη έννακόσια τριάντα, και ο γιός του Σήθ έτη έννακόσια δώδεκα και ο Έγγονος τού Άδάμ Ένώθ έτη έννακόσια πέντε, και ο Μαθουσαλάς, ο μακροβιότερος όλων τών ανθρώπων, έτη έννακόσια έξηντα έννά!... Σχεδόν δηλαδή μιά χιλιετηρίδα!...

Έπίσης και ο Νώε ήταν ένας από τούς μακροβιότερους ανθρώπους, άφού σε ηλικία... πεντακοσίων ετών έγέννησε τιά τρία παιδιά του, Σήμ, Χάμ και Ίάφεθ, και, άφού μετά τού κατακλιναίν έζησε άλλα τριακόσια πενήντα χρόνια!...

«Και έγένοντο πάσαι αι ήμέραι τού Νώε έννακόσια πενήκοντα έτη», λέγει ή Παλαιά Γραφή, ύπονοώντας με τή λέξι ήμερας τιά χρόνια.

Άπό τήν έποχή όμως τού Άβραάμ ή ηλικία τού ανθρώπου άρχισε νά παίρνη τόν κατήφορο.

Έτσι, ενώ ο Άδάμ γέννησε τόν Σήθ σε ηλικία έπτακοσίων ετών, και ο Λάμωχ, ο πατέρας τού Νώε, έγεννήθηκε και αυτός στα πεντακόσια έξηντα, ο Άβραάμ, όταν έφθασε στα εκατό χρόνια και τού άνήγγειλε ο Θεός ότι θα γεννηθή παιδί, δυσκολεύτηκε νά τό πιστέψι, και τόν ρώτησε με δυσπιστία:

—Εί τώ εκατονταετι γεννήσεται υίός; Και ή Σάρρα έννηκοντα έτών τέετα;»

Στήν έποχή δηλαδή τού Άβραάμ είχαν κατατήσει τιά πράγματα όπως σκεδόν και στη δική μας έποχή, ίσως δε και κάπως χειρότερα, γιατί ο Ζάρο αγάς με τιά 157 χρονιά του, κανάται και τώρα



ΛΑΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ

— Τέ μωρήγκι.

Το μωρήγκι στον παλιόν καιρό ήταν άνθρωπος σαν εμάς και είχε και χτήματα δικιά του. Δεν αγαπούσε όμως τη δουλειά ούτε καλλιεργούσε τα χωράφια του, αλλά ζούσε κλέβοντας δαα άφιναν οι άλλοι για τους γχορούς, όταν μαζεύαν τα εισοδήματά τους. Ο Θεός λοιπόν τον έκαταράστηκε γι' αυτή την κακή του συνήθεια, τον έκανε μωρήγκι κι έτσι εξακολουθεί να μαζεύει και ν' αποθνήσκει ό,τι θρεί μπροστά του.

— 'Η κουκουεράγια.

Μιά φορά ήταν μιιά χήρα κι είχε εννιά παιδιά, όχτιό άρσενικά κι ένα θηλυκό. Το μικρότερο άπ' τ' άρσενικά ήταν πραγματευτής και ταξίδευε σε μέρη μακρινά για να πουλά τις κρηματίειες του. Για νύχη λοιπόν έναν άδελφό δικό του στην Ξενιτιά άποφάσισε να παντρεύη εκεί την άδελφή του, την Άρετή. 'Η μάνα της δέν ήθελε να τη δώσει, αλλά στο τέλος άποχώρησε μπρός στην έπιση- μότητα. Σε λίγον καιρό όμως πεθάναν όλα τα παιδιά της γριάς κι αυτός άκόμα ο πραγματευτής. Τότε η γαρωαζμένη μάνα άρχισε να καταριέται το μικρότερο γιού της που είχε γίνει αϊτία να παντρευτεί η κόρη της στα Ξένα. 'Ο πεθαμένος άκούγοντας τις κατάρες της σηκώθηκε μιιά νύχτα άπ' τον τάφο του και πήγε να φέρη άπ' την Ξενιτιά την άδερφή του κοντά στη μητέρα της. Μόλις η δυό γυναικείες ιδιώθηκαν, έπεσαν η μιιά στην άγκαλιά της άλλης με κλάματα φωνάζοντας : — 'Οχού, όχού!

'Ετσι η μάνα κι η κόρη άπ' τον πολύ καιρό τους γενήσαν κουκουεράγιας και τότε βγήκε και το περίφημο τραγούδι του νεκρού άδερφού, το όποιο την ήπώθει εξαμεταλλεύθη τελευταίως σ' ένα δάμα του γνωστού Έλληνα λόγιου.

— 'Η μέλισσα κι' η σφήκα.

'Η μέλισσα κι' η σφήκα ήταν άλλος άδερφάδες κι άναπαύονταν πολύ. Μιά φορά άσφώστησε η μάνα τους βαρειά και τις παρακάλεσε να της πούν κανένα γιατρού. 'Η μέλισσα έστρεξε κοντά της και την περιποιήθηκε με το παραπάνω με το μέλι που είχε μαζέψει άπ' τα λουλούδια. 'Η σφήκα όμως φάνηκε άδιάφορη και δέν πήγε να ιδη τη μάνα της που ψωμομαρούσε. 'Οταν εκείνη έφτασε στα τελευταία της, φώναξε την μέλισσα και την ευχθήθηκε να περνά γλυκά όλη τη ζωή της, ενώ τη σφήκα την καταράστηκε να μην κάνει ποτέ της προκοπή.

ΤΑ ΛΟΓΙΑ ΜΙΑΣ ΣΟΦΗΣ

'Η περίφημη Γαλλίς συγγραφέας κυρία Στάελ, όταν έπεθανε ειπε αυτά τα λόγια :

— Άγάπησα το Θεό, τον πατέρα μου και την ελευθερία!

άκόμη ότι δέν θέ ήταν σέ άδινάμια να διακονήση το γένος του ...

Άπό τους μακροβιότερους ανθρώπους της γής των τελευταίων τριών αιώνων, η ιστορία άναφέρει τους Άγγλους Έρφαγκια, 5 ό- ποιοι πέθανε 144 έτών, τον Θωμά Πάρ ό όποιοι έπέρασε τα 152, τον Τένζιν, ό όποιοι έφθασε τα 169 χρόνια και έφάρανε μέχρι των τελευταίων του ήμερών.

Επίσης άναφέρει τον Γάλλον Ντελέζ, ό όποιοι σέ ηλικία 120 έτών έζητησε να καταγαχθή... στρατώνης, την Γαλλίδα όατσο Πριού, η όποια πέθανε 158 έτών, τον Ούγγρον Μάδβιν που έφθασε τα 172 και ένα Ρώσον που έπέρασε τους δυό αιώνας και έβλασε τα μάτια του εις ηλικία διακοσίων δυό έτών!...

Γενικός παρατηρείται ότι ό βόρειοι λαοί είνε μακροβιότεροι των νότιων, ό όρεινοι μακροβιότεροι των πεδινών και ό ποιμένες μακροβιότεροι των γεωργών.

'Οσον άφορ ά εμάς τους Έλληνας που δέν είμαστε ούτε βόρειοι, ούτε νότιοι, ούτε πεδινού, ούτε όρεινού, μπορούμε να συμπεράνωμεν ότι η μέση ηλικία της φυλής δέν είνε ούτε πολύ μεγάλη, ούτε πολύ μικρά. 'Ας μην είμαστε λοιπόν και πολύ δυσαρεστημένοι άφού έχουμε τουλάχιστον υπό ήμων το μέσον όριον που ό άρχαίοι πρόγονοί μας το έλεγαν μέτρον και το έθεωρούσαν άριστον!...

Κ. ΦΑΛΤΑ-ΙΤΣ

ΜΕΣΑΙΟΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Η ΑΡΡΑΒΩΝΙΑΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΛΒΙΝΟΥ

(Άγγλική παράδοσις)

'Η θιοορη, η Ξανθή, η γαλινομάτα Νανού θα παντρεύταν αϊ- οριο τον Έλβινο, τον πιο όμοιο και πιο περιήγανό άπ' όλους τους το- ξότες του Δεβοναίου. 'Η νέες έπλεξαν όλη την ήμερα στεφάνια από λευκάνθημα και τα κλληράκια έτοιμάραν γι' αϊριο τα εδθιμοτερο τραγουδια για τους καλύτερους χορούς.

— Καλήνύχτα, Νανού, ειπε ό νέος στη μνηστή του, άποχωρητόν- τους την καθός έσφωροίπονε, Αϊριο θάμασε και εϋτυχιόμουν...

'Η Νανού άποσφώθηκε κατόπιν στην κάμαρά της κατακόκκινη, κι ό νέος έφυγε για το σπίτι του, χωρισμένος κι εϋτυχιόμενος.

Φεύγοντας ό Έλβινος πλησίασε και στο δάσος, που χωρίζε το σπίτι της Νανού άπ' το δικό του, όταν άκουσε να σημοινή η κωνιάρα του παρεκκλήσιου της Άγιας Μαρίας, όπου πήγαναν η κοπέλλες την παραμονή του γάμου τους για να προσευχηθούν. Στάθηκε τότε, έκαμε το σταυρό του και προχώρησε μέσα στο δάσος. Έχε νυχτώσει και... 'Εξαίνα άνάμισε άπ' τα φύλλα και τους θάμνους άκούστηρε ένας έλαφρός θόρυβος, κάτι σαν θροίσμα φτερών.

— Ώ, ειπε μέσα τον ό Έλβινος, Καλά μου άγιοτερίστερα, δέν κοιμήθηκατε άκόμα!... Πού να το ξέρατε, φτωχά, πως αϊριο θα σκάζον πολλά από σας για το γαμήλιο γένια μου!... Κι' άμείσως, βέβαιος για το είδος των πουλιών, πήρε το βέλος, τόβαλε στο τόξο του και τόχρησε.

Το βέλος σφύριξε γρήγορα και χιόθηκε μέσα στα σκοτεινά φυλλώ- ματα.

'Ενας πνιγμένος άναστεναγμός ά- κούστηρε τότε, τα φύλλα σαλέραν και δυό περιστερία λευκά πετάξαν τραυμαγμένα του ήφλου...

'Ο Έλβινος δέν μπόρεσε να ιδη αν ήταν πληγωμένα κι' ούτε το βέλος του έφυγε να δοη, γιατί η νύχτα ήταν σκοτεινή. Αυτήθηκε λίγο για την άποτυχία του, αλλά γρήγορα έδιωσε τη στενοχώρια του κι' εξακολούθησε το δρόμο του, φάλλοντας ένα εϋθιοιο τραγούδι...

Σε λίγο ξάπλωσε κάτω από μιιά γέφυρα βαλιανιά κι' η άνάμηση της εϋτυχιόμενης ήμερας που πύασε κοντά στη μνηστή του, τον έβυωσε για σιγα σιγα σ' έναν γλυκό ύπνο, γε- μιλίας εϋτυχία.

'Εξαίνα εκεί που κοιμόταν, απήσάνθηκε στα χείλη του το άδού χέρι της Νανού. Τού φάνηκε πως άνοιξε τα μάτια του και την είδε γονατισμέ- νη εκεί μπροστά του. Άπάνω στο χέ- ρι που άκοιμιπόσε στο μέσος της καρδιάς της, διακονόνταν μερικέ- ς σταλαγματιές αίματος, που είχαν βαφει κόκκινο το κατάλευκο φέ- ρμά της.

— Έλβινο, τού ειπε η κόρη, ήρθα να σ' άποχωρητήσω, γιατί αϊ- οριο θα χωριστούμε... Θά είμαι όμως πάντα η άρραβωνιαστική σου... Μόλις ειπε τα λόγια αυτά, γινικε άμείσως άφαντη, κι' ό Έλβινος, όταν έζητησε, θημόταν άόριστα πως είχε δει ένα θλιβερό όνειρο. Συ- νέχισε, ωστόσο, το δρόμο του και πήγε σπίτι του.

Την άλλη μέρα ό Έλβινος φώρεσε τη γιορτινή του φορεσιά και τράβηξε για το σπίτι της Νανού...

'Ο σφραγός αυτή την ήμερα ήταν καταγάλιμος, η κωνιάνας ση- μαναν, η κοπέλλες φορούσαν τα λευκά τους φορέματα και τα κλη- λήρια κρατούσαν στεφάνια από τριαντάφυλλα...

'Αλλά η κωνιάνας χτυπόσαν πένθημα, η κοπέλλες μοιρολογοϋσαν και τα κλληράκια στολίζαν με τα στεφάνια τους ένα νεκροκέββατο...

'Η Νανού ήταν νεκρή... 'Η Νανού είχε σκοτωθει από τον ίδιο άγαπημένο της, ενώ άναχωρούσε άπ' το παρεκκλήσι της Άγιας Μα- ρίας, όπου είχε πάει για να προσευχηθή!... 'Ο Έλβινος είχε κάνει λάθος νομίζοντας πως άκουσε φτε- ρούγισμα περιστεριών και σκότασε με το ίδιο του το χέρι τη μνηστή του...

Άπ' έξω άπ' το παρεκκλήσι της Άγιας Μαρίας στο Δεβοναίο ήρω- νεται και σήμερα άκόμα, άνάμεσα από δυοσερά λουλούδια, ένας τάφος που έχει άπάνω του ζωγραφισμένο ένα λεικό περιστέρι, τριμημένο πέ- ρα-πέρα από ένα βέλος. Και το πε- ριστέρι αυτό συμβολίζει την άτυχη άρραβωνιαστική του Έλβινο, την άδοσκοτωμένη...

